

LISTA 11

- 1) Fie $(R, +, \cdot)$ și $(R', +, \cdot)$ două inele și $f : R \rightarrow R'$ un omomorfism de inele.
  - a) Să se arate că a idempotent în R implică $f(a)$ idempotent în R' .
  - b) Dacă R și R' sunt inele asociative, să se arate că a nilpotent în R implică $f(a)$ nilpotent în R' .
  - c) Dacă f este surjectiv, să se arate că a central în R implică $f(a)$ central în R' .
  - d) Dacă R , R' sunt inele asociative cu unitate și f este unital, să se arate că a inversabil în R implică $f(a)$ inversabil în R' .
  - e) Sunt reciprocele implicațiilor de mai sus adevărate? Justificați răspunsul.
- 2) Fie $(R, +, \cdot)$ un inel și $n \in \mathbb{N}^*$. Să se arate că:
  - i) inelul $(M_n(R), +, \cdot)$ are cel puțin $n + 1$ subinele izomorfe cu $(R, +, \cdot)$;
  - ii) inelul $(M_n(R), +, \cdot)$, cu $n \geq 2$, este comutativ dacă și numai dacă $R \cdot R = \{0\}$;
  - iii) dacă $n \geq 2$ și $R \neq \{0\}$ atunci inelul $(M_n(R), +, \cdot)$ are divizori ai lui zero și elemente nilpotente nenule;
  - iv) inelul $(M_n(R), +, \cdot)$ este cu unitate dacă și numai dacă inelul $(R, +, \cdot)$ este cu unitate;
  - v) dacă $n \geq 2$ și $(R, +, \cdot)$ este un inel nenul cu unitate, atunci inelul $(M_n(R), +, \cdot)$ are elemente idempotente diferite de elementul nul și elementul unitate;
  - vi) inelul $(M_n(R), +, \cdot)$ este corp (domeniu de integritate) dacă și numai dacă $n = 1$ și $(R, +, \cdot)$ este corp (domeniu de integritate).
- 3) Fie $(R, +, \cdot)$ un inel asociativ cu unitate și $(U(R, +, \cdot), \cdot)$ grupul (multiplicativ) al elementelor inversabile ale inelului R . Să se arate că:
  - i) $0 \in U(R, +, \cdot)$ dacă și numai dacă $|R| = 1$;
  - ii) $(R, +, \cdot)$ este corp dacă și numai dacă $R \neq 0$ și $U(R, +, \cdot) = R^* = R \setminus \{0\}$;
  - iii) dacă inelele $(R, +, \cdot)$ și $(R', +, \cdot)$ sunt izomorfe atunci grupurile $(U(R, +, \cdot), \cdot)$ și $(U(R', +, \cdot), \cdot)$ sunt izomorfe;
  - iv) există inele $(R, +, \cdot)$ și $(R', +, \cdot)$ neizomorfe pentru care grupurile $(U(R, +, \cdot), \cdot)$ și $(U(R', +, \cdot), \cdot)$ sunt izomorfe.
- 4) a) Fie $(R, +, \cdot)$ un inel asociativ cu unitate și $(\text{End}(R, +), +, \circ)$ inelul endomorfismelor grupului său aditiv. Să se arate că:
  - i) dacă pentru orice $f \in \text{End}(R, +)$ și orice $x \in R$, $f(x) = f(1) \cdot x$ atunci inelele $(R, +, \cdot)$ și $(\text{End}(R, +), +, \circ)$ sunt izomorfe;
  - ii) dacă inelul $(R, +, \cdot)$ este comutativ atunci inelul $(\text{End}(R, +), +, \circ)$ este comutativ dacă și numai dacă $(R, +, \cdot) \simeq (\text{End}(R, +), +, \circ)$ .b) Să se determine endomorfismele și automorfismele grupurilor $(\mathbb{Z}, +)$, $(\mathbb{Q}, +)$ și $(\mathbb{Z}_n, +)$ ($n \in \mathbb{N}$, $n \geq 2$). Care dintre acestea sunt endomorfisme, respectiv automorfisme pentru inelele $(\mathbb{Z}, +, \cdot)$, $(\mathbb{Q}, +, \cdot)$ și $(\mathbb{Z}_n, +, \cdot)$?
- 5) a) Să se descrie toate structurile de inel, respectiv inel cu unitate, ce se pot defini pe grupul abelian $(\mathbb{Z}, +)$.
b) Fie $n \in \mathbb{N}$, $n \geq 2$. Să se arate că toate structurile de inel cu unitate pe grupul abelian $(\mathbb{Z}_n, +)$ sunt izomorfe cu inelul $(\mathbb{Z}_n, +, \cdot)$.
- 6) Fie p un număr prim. Să se arate că, abstracție făcând de un izomorfism, există doar două inele asociative cu p elemente.

- 7) a) Să se arate că singurul omomorfism nenul de corpuri de la $(\mathbb{Q}, +, \cdot)$ la $(\mathbb{C}, +, \cdot)$ este omomorfismul de incluziune.
- b) Să se arate că dacă $(R, +, \cdot)$ este un inel și restricțiile la $\mathbb{Z}$ a două omomorfisme $g, h : \mathbb{Q} \rightarrow R$ sunt egale atunci $g = h$.
- 8) Să se determine automorfismele corpului $\mathbb{Q}(\sqrt{2})$.
- 9) Să se arate că singurul endomorfism nenul al corpului $(\mathbb{R}, +, \cdot)$ este $1_{\mathbb{R}}$.
- 10) Fie $m, n \in \mathbb{N}$, $m \geq 2$, $n \geq 2$. Să se determine omomorfismele de inele de la $(\mathbb{Z}_m, +, \cdot)$ la $(\mathbb{Z}_n, +, \cdot)$.